

Ed.

119. Frumvarp til laga

[107. mál]

um manntal 31. janúar 1981.

(Lagt fyrir Alþingi á 103. löggjafarþingi, 1980).

1. gr.

Fara skal fram manntal um allt land miðað við 31. janúar 1981. Hagstofa Íslands sér um framkvæmd þess, með aðstoð sveitarstjórna samkvæmt því, sem nánar er ákveðið í þessum lögum. Kostnaður, sem leiðir af framkvæmd manntalsins í hverju sveitarfélagi, greiðist úr sveitarsjóði.

Hver sveitarstjórn kveður teljara til starfa að framkvæmd á ákvæðum þessara laga eftir því sem þörf krefur, og getur enginn skorast undan að gegna slíkri kvaðningu, sem til þess er hæfur.

Sveitarstjórnir skulu hlíta almennum og sérstökum fyrirætlum Hagstofunnar um framkvæmd manntalsins, þar á meðal um frágang og skil á skýrslum til hennar og um annað, sem hér kemur til.

2. gr.

Við manntal þetta er heimilt að óska upplýsinga umfram það, sem tíðkast hefur við fyrri aðalmanntöl, enda séu slík ný manntalsatriði ákveðin í samráði við Samband íslenskra sveitarfélaga, og þá aðila aðra, sem talið er eðlilegt að fá til samráðs í þessu sambandi.

3. gr.

Skrá skal á manntalsskýrslu alla, sem eiga sólarhringsdvöl í viðkomandi húsnaði eða vistarveru 31. janúar 1981, hvort sem þeir eiga þar lögheimili eða ekki. Þá skal og skrá alla, sem eiga lögheimili á viðkomandi stað 31. janúar 1981, en eru fjarverandi.

Allir Íslendingar í skólanámi eða öðru námi erlendis skulu ásamt skylduliði, ef nokkurt er, skráðir á manntal, nema fyrir liggi, að þeir séu alfluttir til útlanda. Námsmenn erlendis skulu skráðir á manntal þar, sem nánasta venslafólk þeirra erlendis er, nema ástæða sé til að skrá þá annars staðar. Á sama hátt skal, eftir reglum, sem Hagstofan setur, skrá á manntal aðra Íslendinga erlendis, ef talið er, að þeir muni aftur setjast að á Íslandi.

Skrá skal á manntalsskýrslu allt starfslið og alla farþega á íslenskum farskipum og fiskiskipum hvar sem þau eru stödd hinn 31. janúar 1981, samkvæmt nánari ákvörðun Hagstofunnar. Skipstjóri hvers skips er ábyrgur fyrir því, að þessi skráning fari fram á fullnægjandi hátt, og hlutaðeigandi skipaútgæð ber að standa skil á skýrslum til Hagstofunnar.

Hver maður er skyldur til að sjá svo um, að hann sé skráður á manntal, og til að láta í té allar þær upplýsingar um sig, sem skýrslueyðublöð segja til um.

4. gr.

Fyrir sérhvern einstakling fæddan á árinu 1968 eða fyrr skal gera skýrslu, þar sem skráð er nafn hans, fæðingardagur og aðrar manntalsupplýsingar, nema þær, sem rétt þykir að taka úr þjóðskrá.

Á annarri skýrslu, er gerð skal fyrir hverja íbúð og hvers konar aðra vistarveru, skal telja alla einstaklinga í henni án tillits til aldurs, gera grein fyrir fjölskyldu-

tengslum þeirra innbyrðis og hvar þeir dveljast á manntalsdegi. Á sama skýrslu-eyðublaði skal láta í té upplýsingar um, hvernig umráðum viðkomandi íbúðar eða annarrar vistarveru er varið, um stærð hennar og staðsetningu í húsi, og hvernig hún er búin til heimilishalds, svo og um bifreiðarumráð.

5. gr.

Hver einstaklingur fæddur 1964 eða fyrr er skyldur til að gera um sig þá skýrslu, er um ræðir í fyrri málsgr. 4. gr.

Hver umráðamaður húsnæðis skal sjá svo um, að skýrsla sú, er um ræðir í fyrri málsgr. 4. gr., sé gerð fyrir hvern einstakling fæddan á árabílinu 1965 til 1968, sem er í íbúð hans. Honum ber og að annast um, að skýrsla þessi sé gerð fyrir alla fjarverandi einstaklinga, þar á meðal fyrir þá, sem dveljast erlendis og skulu teknir á skýrslu (sbr. 2. málsgr. 3. gr.), og það jafnt þótt þeir séu ekki taldir heimilisfastir hér á landi. Hver umráðamaður húsnæðis skal og beita sér fyrir því, að skýrsla þessi sé látin í té fyrir alla einstaklinga í íbúðinni, sem fæddir eru 1968 eða fyrr, og að hafa þær allar tiltækar á tilsettum tíma.

Hver umráðamaður húsnæðis skal gera skýrslu þá, er um ræðir í síðari málsgr. 4. gr., eða láta teljara í té tilskildar upplýsingar til færslu á eyðublaðið, eftir því hvaða hátt sveitarstjórn kýs að hafa á gerð þessarar skýrslu, sbr. fyrri málsgr. 7. gr.

Skyldur þær, sem lagðar eru á umráðamenn húsnæðis í þessari grein, hvíla á hliðstæðan hátt á forstöðumönnum elliheimila, sjúkrahúsa, barnaheimila, heimavistarskóla og hvers konar annarra stofnunarheimila.

6. gr.

Gera skal skýrslu um hvert hús, sem húið er í eða ætlað er til íbúðar að einhverju eða öllu leyti, með upplýsingum um byggingarár þess, gerð og afnot, og um staðsetningu íbúða í því. Enn fremur um upphitunargjafa, tengingu hússins við almenningsveitur og um sorphreinsun.

Eftirfarandi ákvæði gilda um skyldur aðila til að gera skýrslu þá, er um ræðir í 1. málsgr. þessarar greinar:

- a) Ef hús er í eign eins aðila, ber honum að gera skýrslu þessa og að standa skil á henni til hlutaðeigandi sveitarstjórnar eigi síðar en 5. febrúar 1981.
- b) Sé hús í eign fleiri en eins aðila og húsfélag er í því, ber fyrirsvarsmanni þess að gera skýrslu þessa og að standa skil á henni til hlutaðeigandi sveitarstjórnar eigi síðar en 5. febrúar 1981.
- c) Sé hús í eign fleiri en eins aðila án þess að húsfélag sé í því, skal íbúðarhafi á fyrstu hæð þess gera þessa skýrslu og standa skil á henni til hlutaðeigandi sveitarstjórnar eigi síðar en 5. febrúar 1981. Sé ekki íbúð á fyrstu hæð hússins eða hún er auð, hvílir þessi skylda á íbúðarhafa á næstu hæð, sem húið er á ofan við fyrstu hæð, eða, ef svo ber undir, á íbúðarhafa í kjallara hússins.

Eyðublað undir skýrslu þá, er um ræðir í þessari gr., má bera til íbúðarhafa á fyrstu hæð húsa, sem húið er í, eða til íbúðarhafa annars staðar í húsinu eftir sömu reglu og ákveðin er í c-lið 2. málsgr. Ber viðtakanda eyðublaðsins að koma eyðublaðinu í hendur þess aðila, er gera skal skýrsluna (sbr. ákvæði 2. málsgr.), nema sú skylda hvíli á honum sjálfum.

Nú fær aðili, er um ræðir í 2. málsgr. þessarar gr., ekki eyðublaðið til skýrslu-gerðar um hús, og skal hann þá afla sér þess hjá hlutaðeigandi sveitarstjórn eigi síðar en 30. janúar 1981.

Eigandi eða eigendur húss, sem ætlað er til íbúðar að einhverju eða öllu leyti en ekki er húið í á manntalsdegi, skal gera skýrslu þá, er um ræðir í þessari gr., og skila henni til hlutaðeigandi sveitarstjórnar eigi síðar en 5. febrúar 1981.

7. gr.

Hver sveitarstjórn ákveður, hvaða tilhögun skuli höfð á framkvæmd manntalsins í umdæmi hennar að því er varðar dreifingu eyðublaða og söfnun skýrslna að lokinni skráningu.

Skráning fari fram á manntalsdegi. Teljarar skulu hraða söfnun skýrslna eins og verða má, og skal því verki lokið eigi síðar en 7. febrúar 1981.

8. gr.

Við söfnun manntalsskýrslna ber teljurum að fara yfir allar skýrslur, sem þeir hafa ekki sjálfir fært, og bæta úr göllum á gerð og frágangi þeirra eins og frekast er unnt. Hagstofan setur nánari reglur um tilhögun þessarar yfirferðar og lagfæringar teljara á manntalsskýrslum, og ber sveitarstjórnnum að fylgja þeim eftir með öllum tiltækum ráðum.

9. gr.

Upplýsingar skráðar á manntal um einkahagi manna eru einvörðungu ætlaðar til hagskýrslugerðar og er óheimilt að láta aðila utan Hagstofunnar fá vitneskju um þær. Úrvinnslu skýrslna skal Hagstofan ein annast og hlutaðeigandi starfsmenn hennar skulu bundnar þagnarskyldu. Teljarar við manntalið og starfsmenn sveitarfélaga, sem vinna að framkvæmd þess, eru einnig bundnir þagnarskyldu.

10. gr.

Brot gegn þessum lögum varða sektum allt að 500 nýkrónum, nema þyngri refsing liggur við samkvæmt öðrum lögum.

Með brot gegn þessum lögum skal farið að hætti opinberra mála.

11. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi. Jafnframt eru úr gildi numin lög nr. 4 18. maí 1920 um manntal á Íslandi.

A t h u g a s e m d i r v i ð l a g a f r u m v a r p þ e t t a .

Frv. þetta er samið af hagstofustjóra.

Samkvæmt lögum nr. 4/1920 um manntal á Íslandi, sem enn eru í gildi, en falla niður ef frv. þetta verður að lögum, skal taka almennt manntal um allt land þau ár, sem ártalið endar á núlli, og skal það fara fram 1. desember. Samkvæmt því voru tekin manntöl 1. desember 1920, 1930, 1940, 1950 og 1960. En aðalmanntal 1970 féll niður, samkvæmt heimild í lögum nr. 62/1969 um fyrirtækjaskrá. Ástæða þess var sú, að talið var, að með tilkomu þjóðskrár hefðu aðstæður breyst þannig, að ekki væri lengur þörf á slíku manntali, enda spöruðust mikil fjárútlát við það. Áður fyrr voru aðalmanntöl meðal annars nauðsynleg til að afla áreiðanlegrar vitneskju um tölu mannfjöldans og skiptingu hans eftir kyni, aldri og hjúskaparstétt, stöðum á landinu o. fl., enda voru árlegar upplýsingar um þetta fengnar með lauslegu manntali á hverju hausti, sem lítið hald var í til hagskýrslugerðar. Eftir tilkomu þjóðskrár lágu hins vegar fyrir fullnægjandi upplýsingar um þessi atriði þegar í byrjun hvers árs miðað við næstliðinn 1. desember, og þurfti því ekki þeirra vegna að taka manntal. Varðandi aðrar upplýsingar en hinar nefndu, sem aflað hafði verið með aðalmanntali, var talið, að mikið af þeim væri fáanlegt með fyrirhafnarminni og ódýrari hætti. Hér var aðallega um að ræða upplýsingar um atvinnu og menntun fólks, og um íbúðarhúsnæði landsmanna. Fyrirsjáanlegt var, að niðurfellingu manntals 1970 mundi fylgja einhver upplýsingaskortur að því er varðar þessi atriði, en talið var, að sá annmarki vægi ekki upp þann sparnað, sem fylgdi niðurfellingu manntals.

Eftirvæntingar manna í þessu efni hafa ekki ræst sem skyldi. Einkum hefur skort verulega á, að unnt yrði að fylla upp í það tómarúm, sem hér myndaðist að því er varðar upplýsingar um atvinnu, menntun og húsnæði landsmanna. Þó að allmikið væri tiltækt af talnaefni um þetta, hafa verið miklir örðugleikar á að tengja það gagnasafni þjóðskrár, og grundvöllur til samanburðar við niðurstöður fyrri manntala reyndist vera æði glöppóttur. Ákvörðunin um niðurfellingu manntals 1970 hefur af þessum sökum verið gagnrýnd, ekki síst af hálfu sveitarstjórnarmanna, og er það eðlilegt. Almenn eining mun nú vera um, að nauðsynlegt sé að taka manntal í meira eða minna hefðbundnu formi nú við byrjun 9. áratugs aldarinnar.

Samkvæmt manntalslögum 1920 ætti, eins og fyrr segir, manntal að fara fram 1. desember 1980 en talið er rétt að færa manntalsdaginn aftur um tvo mánuði, til 31. janúar 1981. Ástæða þess er aðallega sú, að æskilegt er, að íbúaskrár 1. desember 1980 frá þjóðskrá liggi fyrir, þegar manntalsskráning fer fram. Flutningur manntalsdags getur ekki átt sér stað án lagabreytingar, en augljóst er, að gerbreyttar aðstæður síðan manntalslög 1920 voru sett gera það nauðsynlegt, að sett verði ný, sérstök lög um það manntal, sem nú stendur fyrir dyrum. Óraunhæft er, að þau lög kveði á um manntöl framvegis. Þegar næst verður tekið manntal — verði það nokkurn tíma gert — má búast við því, að aðstæður verði enn orðnar gerbreyttar, þannig að þörf sé sérstakrar lagasetningar.

Samkvæmt manntalslögum 1920 er það bæjarstjórnar að annast framkvæmd aðalmanntals í kaupstöðum, en annars staðar er þetta hlutverk sóknarprests, sem á að njóta til þess aðstoðar hreppstjóra og hreppsnefndar. Rétt og eðlilegt virðist, að framkvæmd manntals sé í höndum sveitarstjórna alls staðar á landinu, þar eð þær tóku á sínum tíma við umsýslu almannaskráningar af prestum, auk þess sem þær eiga mikilla hagsmuna að gæta í sambandi við skráningu mannfólksins. Í frv. er því gert ráð fyrir, að sveitarstjórnir sjái um framkvæmd manntalsins alls staðar á landinu. Hagstofan þar þessa breytingu undir nokkra aðila, sem hér eiga hlut að máli, áður en hún ákvað að leggja hana til.

Í frv. er gert ráð fyrir mjög breyttri eyðublaðatilhögun frá því, sem var við manntal 1960. Þá var aðeins notað eitt eyðublað í stóru broti til skráningar, og rúmaði það í flestum tilvikum alla íbúa hvers húss ásamt með upplýsingum um íbúðir í því og búnað þeirra, og um húsið sjálft. Eftir tilkomu fjölmargra stórra fjölbýlishúsa á síðustu 20 árum verður hér að taka upp aðra tilhögun. Hagstofan taldi heppilegast að hafa tvenns konar skýrslur — eina í stóru broti fyrir hverja íbúð til upplýsingar um alla einstaklinga í henni og um hana sjálfa, og svo aðra skýrslu fyrir hvert hús til upplýsinga um gerð þess o. fl. Vegna eindreginna óska Reykjavíkurborgar og annarra kaupstaða á höfuðborgarsvæði varð niðurstaðan hins vegar sú, að lagt er til, að notuð verði þrenns konar eyðublað, hvert í A4 broti: Eitt fyrir hvern 12 ára einstakling eða eldri, þar sem hann, oftast með því að setja kross í reit, svarar þeim spurningum, sem varða hann sem einstakling. Á annað eyðublað færast nöfn allra einstaklinga, yngri og eldri, í hverri íbúð með upplýsingum um tengsl þeirra innbyrðis og um dvalarstað á manntalsdegi. Bakhlíð þessarar skýrslu er ætlað undir upplýsingar um íbúðina. Umráðamaður hverrar íbúðar eða vistarveru skal vera ábyrgur fyrir gerð þessarar skýrslu. Þriðja eyðublaðið er undir upplýsingar um hvert hús, og skal eigandi, fyrirsvarsmaður húsfélags eða einhver íbúðarhafi í húsi, eftir því hvernig á stendur, vera ábyrgur fyrir gerð þeirrar skýrslu. — Hagstofan taldi rétt, að tillögur Reykjavíkurborgar og annarra kaupstaða á höfuðborgarsvæði varðandi eyðublaðatilhögun næðu fram að ganga, þar sem í umdæmum þeirra er talsvert meira en helmingur þess mannfjölda, sem kemur til skráningar á landinu öllu. Auk þess verður það að teljast rétt og eðlilegt, að þeir aðilar, sem hera ábyrgð á framkvæmd manntalsins hver í sínu umdæmi og greiða kostnaðinn við hana, ráði miklu um eyðublaðatilhögun. Í samræmi við það segir svo í fyrri málsgr. 7. gr. frv.: „Hver sveitarstjórn ákveður, hvaða tilhögun skuli höfð á framkvæmd manntalsins að því er varðar dreifingu eyðublaða og söfnun skýrslna að lokinni skráningu“. Í

Þessu sambandi skal á það bent, að nán tengsl hljóta að vera annars vegar milli eyðublaðatilhögunar og hins vegar þeirrar aðferðar, sem notuð er við dreifingu eyðublaða.

Í frv. er lítið sagt um upplýsingasvið manntalsins, þ. e. um, hvaða spurningum fólki er ætlað að svara, en hér á eftir er gerð grein fyrir þeirri hlið málsins. Í 2. gr. segir, að heimilt sé að óska upplýsinga umfram það, sem tíðkast hefur við fyrri aðalmanntöl, enda séu slík ný manntalsatriði ákveðin í samráði við Samband ísl. sveitarfélaga og þá aðila aðra, sem talið er eðlilegt að fá til samráðs í þessu sambandi. Samkvæmt þessu er rétt að skýra frá spurningum manntals 1960, sem var að miklu leyti í hefðbundnu formi að því er varðar upplýsingasvið, og gera síðan grein fyrir áformuðum viðbótaratriðum. Spurningar manntals 1960 varðandi hvern einstakling sem slíkan voru þessar:

Nafn.	Tala lifandi fæddra barna konu.
Kynferði: karl eða kona.	Giftingarár hjónabands á manntalsdegi.
Fjölskyldutengsl.	Atvinna hvers manns, og af hverju hann
Dvalarstaður á manntalsdegi.	hefur lífsviðurværi, ef hann er starfs-
Hjúskaparstétt.	laus. Atvinnuspurningar voru talsvert
Fæðingardagur.	ýtarlegar.
Fæðingarstaður.	Upplýsingar um nám á þeim tíma, er
Trúfélagsaðild.	manntal fer fram.
Ríkisfang.	Upplýsingar um próf, bæði almenn og
	sérgreind.

Ráðgert er, að öll þessi atriði verði tekin í manntal 1981, þó þannig að ekki verði spurt um hjúskaparstétt, fæðingarstað, trúfélagsaðild og ríkisfang, heldur verði þær upplýsingar fengnar úr þjóðskrá, enda eiga þær að vera fulltraustar. Varðandi barneign kvenna er fyrirhugað að spyrja um tölu lifandi fæddra barna alls, en að sleppa spurningunni í manntali 1960 um tölu barna í því hjónabandi, sem kona er í á manntalsdegi.

Í manntali 1981 er gert ráð fyrir þessum nýju spurningum varðandi hagi einstaklinga sem slíkra:

1. Um heimili á tilteknum tímum aftur til ársins 1961 — til þess að fá aukna vitneskju um fólksflutninga.
2. Um upphafsár sambúðar, sem er enn á manntalsdegi (bæði giftir og ógiftir).
3. Um aðild að lífeyrissjóði.
4. Um ferðir til vinnu, þ. e. hve langan tíma tekur að komast til vinnu og með hvaða hætti það er gert.
5. Um tíma við heimilisstörf.
6. Um bifreiðarumráð fólks í íbúðinni.

Þetta eru allt tiltölulega einfaldar spurningar, sem á að vera hægt að svara fyrirhafnarlítið, og enginn þeirra getur talist snerta einkahagi manna, nema spurningin um upphafsár sambúðar.

Það skal tekið fram, að fyrirhugað er, að spurningarnar varðandi atvinnu verði eitthvað ýtarlegri en þær voru við manntal 1960, en þær verða einfaldar að formi.

Að því er varðar spurningar um íbúðir og búnað þeirra og um hvert hús, sem húsið er í, er ekki áformað að ganga mikið lengra en gert var við manntal 1960. Þó er gert ráð fyrir að óska eftir allnákvæmum upplýsingum um staðsetningu íbúða í hverju húsi, í því skyni að skapa grundvöll fyrir því, að unnt verði að gefa hverri íbúð fast auðkennismerki. Að því fengnu mundi hver einstaklingur í þjóðskrá ekki aðeins vera með staðsetningu í því húsi, þar sem hann býr, heldur einnig í ákveðinni íbúð í húsinu. Mikil þörf er orðin á upptöku slíks kerfis eftir að stór fjölbýlishús eru orðin eins algeng og raun ber vitni í Reykjavík og stóru kaupstöðunum, og það af mörgum ástæðum. Til dæmis mundi verða hægt að gera ýtarlegar

árlegar húsnæðisskýrslur eftir þjóðskrá, ef þessu yrði komið á. Ljóst er, að öflun nákvæmra upplýsinga um staðsetningu íbúða í hverju húsi yrði aðeins fyrsta skrefið til að koma þessu áformi í framkvæmd, því að hér er um að ræða mjög yfirgripsmikið og kostnaðarsamt verkefni.

Snemma í október s.l. skrifaði Hagstofan öllum sveitarstjórnnum og skýrði þeim frá fyrirætlunum um töku manntals 1981. Þar var og sveitarstjórnnum bent á að skrifa eða hringja til Hagstofunnar, ef þær vildu fá frekari upplýsingar eða koma á framfæri hugmyndum eða tillögum varðandi manntalið. Hafa nokkrar sveitarstjórnir haft samband við Hagstofuna hér að lútandi.

Við undirbúning manntals 1981 hefur Hagstofan náð samráð við Samband ísl. sveitarfélaga og Reykjavíkurborg. Hagfræðingur Reykjavíkurborgar lagði fram ýtarlegar tillögur bæði um tilhögun á framkvæmd manntalsins og um upplýsingasvið þess, og voru þær lagðar fyrir borgarráð, sem samþykkti svo fellda bókun: „Borgarhagfræðingi falið að kynna hugmyndir varðandi framkvæmd manntalsins fyrir hagstofustjóra“. Þá hefur Hagstofan og haft beint samráð við eftirtalda aðila eða gefið þeim kost á að koma á framfæri tillögum um tilhögun og upplýsingasvið manntalsins: Fasteignamat ríkisins, Félagsvísindadeild Háskóla Íslands, Framkvæmdastofnun ríkisins, heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneyti, Húsnæðismálastjórn ríkisins, Jafnréttisráð, Þjóðhagsstofnun.

Að öðru leyti vísast til athugasemda við einstakar gr. frv., sem fara hér á eftir:

Um 1. gr.

Meðal annars vegna óska Reykjavíkurborgar er lagt til, að manntalsdagur verði 31. janúar (laugardagur), en ekki 1. febrúar eins og upphaflega var ætlað. Er talið heppilegt að eyðublöðum verði dreift í hús nokkru fyrir 31. janúar, síðan fylli fólk þau út á laugardegi, og sunnudagur 1. febrúar verði svo af teljurum manntalsins nýttur til hins ýtrasta til að safna skýrslunum.

Eins og áður greinir er nú gert ráð fyrir, að sveitarstjórn sjái hvarvetna um framkvæmd manntalsins, en samkvæmt manntalslögum 1920 sjá bæjarstjórnir um manntal í kaupstöðum, en sóknarprestur á svæðum utan þeirra. Ákvæði 1. málsg. um, að hver sveitarstjórn beri kostnað, sem leiðir af framkvæmd manntalsins í umdæmi hennar, eru óbreytt frá því, sem er í manntalslögum 1920 að því er varðar kaupstaði. Þessi regla á nú, eins og fyrr greinir, að taka til allra sveitarfélaga, þar eð sóknarprestar eiga nú ekki lengur að annast manntalið utan kaupstaða. Fyrir þessu var gerð skýr grein í dreifibréfi Hagstofunnar til sveitarstjórna í október s. l.

Ákvæðin í 2. málsg. um kvaðningu til teljarastarfa eru efnislega óbreytt frá því, sem er í manntalslögum 1920.

Hagstofan, sem fer með yfirstjórn manntalsins, verður augljóslega að hafa almenna heimild til að gefa sveitarstjórnnum almenn og sérstök fyrirsmáli um framkvæmd þess, eins og gert er í 3. málsg.

Um 2. gr.

Hér er almennt kveðið á um upplýsingasvið manntalsins. Er fjallað nánar um það í almennu athugasemdunum við frv.

Um 3. gr.

Ákvæði þessarar gr. eru efnislega óbreytt frá því, sem gildi í framkvæmd við manntal 1960. Um breytingu frá því er helst að ræða í 2. málsg., þar sem mælt er fyrir um fulla skráningu íslenskra námsmanna erlendis ásamt með skylduliði, og um að Íslendingar erlendis skuli teknir á skýrslu, ef talið er, að þeir muni aftur setjast að á Íslandi. Að visu giltu þessi ákvæði um íslenska námsmenn erlendis í raun 1960, en skiptu tiltölulega litlu máli þá, því að á þeim tíma voru þeir yfirleitt á almanna-skrá hér heima og komu sjálfkrafa í manntal 1960. Vegna norðurlandasamnings um samnorræn flutningsvottorð, sem kom til framkvæmda 1. október 1969 og Ísland

hefur verið aðili að frá byrjun, eru flestir íslenskir námsmenn á Norðurlöndum á almannaskrá í því landi, þar sem þeir dveljast, og þar af leiðandi ekki á íbúaskrá á Íslandi. Verður af þessum sökum að leggja sérstaka áherslu á að ná inn á manntal 1981 öllum Íslendingum, sem eru við nám erlendis, ásamt með skylduliði, ef nokkurt er.

Ákvæði 2. málsg. varðandi skráningu Íslendinga erlendis annarra en námsmanna eru nú og mjög æskileg, vegna þess að lengri eða skemmri dvalir Íslendinga erlendis af margvíslegustu ástæðum eru nú orðnar mjög tíðar. Er mjög æskilegt að afla upplýsinga um þetta fólk, þótt aðeins hluti þess verði tekið með í töflugerð um fólk búsett á Íslandi.

Um 4. gr.

Í þessari gr. eru ákvæði um eyðublaðatilhögun manntalsins, og vísast þar um til almennu athugasemdanna að framan.

Um 5. gr.

Í þessari gr. er kveðið allýtarlega á um skyldur umráðamanna húsnæðis í sambandi við gerð og frágang skýrslna um alla einstaklinga í hverri íbúð, og um hana og búnað hennar. Augljóslega er mjög mikilvægt að hvetja til þess, að skýrslur um fólk í hverri íbúð verði tæmandi og komist allar í hendur teljara. Sitt hvað fleira kemur hér til.

Um 6. gr.

Hér eru ákvæði um gerð skýrslu um sérhvert hús, sem búið er í eða ætlað er til íbúðar að einhverju eða öllu leyti, og um, hverjum ber að gera hana og standa skil á henni. Verður að mæla skilmerkilega fyrir um þessi atriði, og er það gert á liðum a)—c) í 2. málsg. og í 3. og 5. málsg. Dreifing eyðublaðs þessarar skýrslu í hús er einfalt mál, því að teljari eða annar útburðarmaður skal ávallt koma því inn í íbúð á fyrstu hæð húss, eða, ef svo ber undir, inn í aðra íbúð í því eftir tiltekinni reglu. Viðtakandi þessa eyðublaðs þar skal svo koma því í hendur húseiganda eða fyrirsvarsmanns húsfélags, nema honum sjálfum beri að gera skýrsluna.

Um 7. gr.

Upphaflega var ráðgert, að Hagstofan sæi um dreifingu eyðublaða í íbúðir um allt land. Var þar við það miðað, að gerð yrði ein skýrsla fyrir alla einstaklinga í hverri íbúð eða annari vistarveru. Þegar farið var inn á þá braut, að gerð skyldi skýrsla sameiginleg fyrir alla í íbúðinni á öðru eyðublaði, þótti rétt, að sveitarstjórnir önnuðust dreifingu eyðublaða, sem er í samræmi við það sem gildi við manntal 1960 og fyrr. Vegna mjög breytilegra aðstæðna í sveitarfélögum er og eðlilegt, að hver sveitarstjórn fyrir sig ákveði, hvaða tilhögun sé höfð á framkvæmd manntalsins að því er varðar dreifingu eyðublaða og sófnun skýrslna að lokinni skráningu.

Um 8. gr.

Mikilvægt er, að teljarar fari yfir allar skýrslur, sem þeir hafa ekki sjálfir fært, og bæti úr göllum á gerð og frágangi þeirra eins og frekast er unnt. Í reglum þeim, sem Hagstofunni er ætlað að setja um þessa yfirferð teljara á skýrslum, verður meðal annars tekið fram, hvernig reynt skuli að tryggja, að allir séu teknir á manntals-skýrslu.

Um 9. gr.

Ákvæði þessarar gr. miða að því að tryggja, að farið verði með upplýsingar úr manntalinu, er varða einkahagi manna, sem trúnaðarmál.

Um 10. og 11. gr.

Þarfnast ekki skýringa.